

**КІРОВОГРАДСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ОЛЕКСАНДРІЙСЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчальної роботи
_____ Літта МАКСІМОВА
28 серпня 2025р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
освітнього компонента**

**«ОСНОВИ ПРИРОДОЗНАВСТВА ТА МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ
ДІТЕЙ З ПРИРОДОЮ»**

ОК 16 за освітньо-професійною програмою «Дошкільна освіта»
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка (А Освіта)
Спеціальність 012 Дошкільна освіта (А2 Дошкільна освіта)

2025/2026 навчальний рік

Укладачі, Ксенія Діденко, викладач психолого-педагогічних дисциплін та методик навчання, викладач I кваліфікаційної категорії Олександрійського педагогічного фахового коледжу імені В.О. Сухомлинського.

СХВАЛЕНО

Протокол засідання циклової комісії
психолого – педагогічних
дисциплін та методик навчання
Олександрійського педагогічного
фахового коледжу імені В.О. Сухомлинського
26.08. 2025 № 1

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча програма освітнього компонента «Основи природознавства та методика ознайомлення дітей з природою» є нормативним документом, що визначає зміст навчальної дисципліни, компетентності та результати навчання, які вона формує.

Робоча програма з навчальної дисципліни «Основи природознавства та методика ознайомлення дітей з природою», розроблена на підставі Закону України «Про фахову передвищу освіту», Закон України «Про освіту», Стандарту фахової передвищої освіти зі спеціальності 012 Дошкільна освіта галузі знань 01Освіта/Педагогіка освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр», затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 13.07.2021 № 801 – <https://mon.gov.ua/ua/osvita/fahova-peredvisha-osvita/sektor-fahovoyi-peredvishoyi-osviti/zatverdzeni-standarti>, освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта», навчального плану Олександрійського педагогічного фахового коледжу імені В.О. Сухомлинського спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Освітній компонент «Основи природознавства та методика ознайомлення дітей з природою» побудований з урахуванням тенденцій сучасного розвитку педагогічної теорії і практики, його концептуальні положення є актуальними для сучасної системи освіти.

Загальний обсяг програми 27 сторінок.

II. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 3	Напрямок підготовки 01 – Освіта/Педагогіка (А Освіта)	Нормативна
Змістових модулів – 7	Спеціальність: 012 Дошкільна освіта, (А2 Дошкільна освіта) Освітня кваліфікація фаховий молодший бакалавр дошкільної освіти	Рік підготовки:
Індивідуальне науково-дослідне завдання – творча робота		1-й 3-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр
		1-й 5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 індивідуальної та самостійної роботи студента – 1	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Лекції
		34 год.
		Практичні
		20 год.
		Семінарські
		10 год.
		Самостійна робота
		26 год.
		Вид контролю: Семестровий екзамен

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить для денної форми навчання – 72% /28%

ІІІ. МЕТА, ЗАВДАННЯ

освітнього компонента

«Основи природознавства та методика ознайомлення дітей з природою», компетентності та заплановані результати навчання

Мета освітнього компонента «Основи природознавства та методика ознайомлення дітей з природою» підготовка компетентного фахівця здатного забезпечувати освітню роботу з дошкільниками щодо ознайомлення їх з природою відповідно до змісту рекомендованих Міністерством освіти і науки України, програм розвитку дітей дошкільного віку, змісту Базового компонента дошкільної освіти (нова редакція) та програми розвитку дітей дошкільного віку «Українське дошкілля».

Завдання навчальної дисципліни «Основи природознавства та методика ознайомлення дітей з природою»:

- вивчення студентами теоретичних основ методики ознайомлення дошкільників з природою та набуття ними практичних вмінь щодо планування і здійснення освітньої діяльності під час організації і проведення різних форм роботи з дошкільниками, які здійснюються на основі природничих знань про природу, знань про особливості життя рослин і тварин, явищ і зміни в живій і неживій природі рідного краю в певний сезон, з урахуванням вікових особливостей дітей та вимог програм ЗДО.

- ознайомити студентів із теоретико-методологічними засадами методики розвитку мовлення; її закономірностями та принципами;

- сприяти оволодінню ознайомлення дітей з природою в різних вікових групах;

- сформувати вміння добирати ефективні форми, методи та прийоми ознайомлення дітей з природним довкіллям від народження до шести років, конкретизувати навчальні цілі й на цій основі вдосконалювати процес навчання дітей

сприяння розвитку професійно значущих якостей особистості майбутніх дошкільних педагогів;

- виховувати індивідуальний творчий стиль педагогічної діяльності, потреби в самоосвіті.

Предметом навчальної дисципліни «Основи природознавства та методика ознайомлення дітей з природою» є: процес ознайомлення дітей з природою, виховання та розвиток їх під час цієї роботи.

Передумовою навчальної дисципліни «Основи природознавства та методика ознайомлення дітей з природою» є: засвоєння базових знань із дисциплін загальноосвітньої підготовки та формування компетентнісного підходу із циклу природничих дисциплін фахової підготовки.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі освіти **повинні:**

знати:

- предмет і об'єкт; методологічні основи МОП та зв'язок з іншими науками; завдання з МОП;

- вимоги до вихователя з дошкільного виховання щодо організації роботи по ознайомленню з природою;
- основні принципи підбору програмового матеріалу з МОП;
- зміст освітньої лінії «Дитина у природному довкіллі» в Базовому компоненті дошкільної освіти (нова редакція);
- зміст програми розвитку дітей дошкільного віку «Українське дошкільля» розділ «Ознайомлення з природою»;
- класифікацію методів з МОП та прийомів навчання;
- визначення поняття «спостереження в природі», методичні особливості організації та керівництва спостереженнями у природі; схеми спостережень за явищами і об'єктами неживої природи, рослинами і тваринами; види спостережень; основні прийоми активізації розумової діяльності під час спостережень;
- форми роботи в ДНЗ по ознайомленню з природою: заняття, прогулянки, праця в природі; види занять з МОП; вимоги щодо організації занять з природи;
- вимоги до змісту і оформлення ілюстративного матеріалу та вимоги з використання під час освітньої діяльності;
- методичні особливості організації щоденних і цільових прогулянок; види природничих екскурсій; особливості проведення цільових прогулянок на території ЗДО так і за його межами;
- види моделей, їх значення в ознайомленні дошкільників з природою;
- значення дослідів та пошукових дій для розумового розвитку та формування допитливості дошкільника; структуру дослідів і методику його проведення; вимоги до організації і проведення дослідів і пошукових дій з дошкільниками; педагогічну цінність дослідницької роботи та перевагу такого виду роботи;
- природні умови України, зокрема Кіровоградської області: рельєф, ґрунти, води, природні зони; поняття про клімат, погоду та основні кліматоутворюючі фактори; сучасні методичні передбачення погоди та народний прогностик;

уміти:

- аналізувати зміст Базового компонента дошкільної освіти та чинних програм розвитку виховання і навчання дітей дошкільного віку, ускладнення програмового матеріалу; визначати обсяг знань про природу; взаємозалежності, які існують між живою і неживою природою;
- підбирати тематику спостережень і укладати до певної теми мету; під час планування спостереження на прогулянці використовувати різноманітні методи і прийоми активізації розумової діяльності дошкільників; чітко дотримуватися структури та послідовності проведення спостереження за об'єктами природи під час прогулянки;
- здійснювати моделювання певних видів занять з МОП в різних вікових групах;
- підбирати тематику дослідів та пошукових дій відповідно віку дітей; укладати мету до певної теми та моделювати хід дослідів або пошукової дії спираючись на розвиток пізнавальної діяльності дітей під час дослідів;
- використовувати різноманітні моделі під час ознайомлення дошкільників з природою;

- визначати, називати і характеризувати різноманітні зміни в живій і неживій природі восени і взимку; існуючі періоди осені і зими та їх характерні ознаки; вміти вести календар погоди.

Міждисциплінарні зв'язки : з «Педагогіка (загальна, дошкільна) та основи педагогічної майстерності», «Соціологія», «Основи філософських знань (філософія та релігієзнавство)», «Географія», «Вікова фізіологія і валеологія».

Програмою навчальної дисципліни «Основи природознавства та методика ознайомлення дітей з природою» передбачено проведення лекцій, семінарських занять із тем курсу, практичних, а також складання семестрового екзамену.

ПЕРЕЛІК І СУТНІСТЬ СФОРМОВАНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ і результатів навчання:

Назва компетентностей/ результатів навчання	Сутність сформованих компетентностей/результатів навчання
1	2
Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій та фахових методик дошкільної освіти та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль за іншими особами у визначених ситуаціях.
Спеціальні Компетентності (СК)	СК3 Здатність до формування в дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку навичок безпечної поведінки в довкіллі, навичок орієнтування на сталий розвиток. СК4 Здатність до формування в дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку основ здорового способу життя, дорів'язбережувальних навичок. СК5 Здатність до формування у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку взаємин з оточенням (предметним, природним, соціальним). СК11 Здатність до організації та керівництва ігрової, художньо-естетичної, пізнавально-дослідницької діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку. СК14 Здатність до саморозвитку та самореалізації з використанням перспективного педагогічного досвіду, освітніх інновацій у професійній діяльності.
Програмні результати навчання	

Назва компетентностей/ результатів навчання	Сутність сформованих компетентностей/результатів навчання
1	2
PH2	Планувати та організовувати освітній процес у закладі дошкільної освіти з урахуванням принципів здоров'я збереження, особистісно-орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії.
PH5	Виявляти та узагальнювати результати різних видів діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку з використанням педагогічних технологій.
PH7	Передбачати та оцінювати результати власної діяльності з урахуванням закономірностей освітнього процесу закладу дошкільної освіти.
PH8	Визначати концептуальні засади, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми дошкільного (раннього та передшкільного) віку.
PH9	Визначати завдання, зміст специфічно дитячих видів діяльності (предметно-практичної, ігрової, пізнавальної) та організовувати їх відповідно до освітніх програм, у тому числі й з особами з особливими освітніми потребами.
PH10	Організовувати умови безпечного середовища у природному, предметному та соціальному оточенні в процесі організації різних видів діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.
PH13	Знати нормативно-правові документи, законодавчі акти у сфері дошкільної освіти і використовувати їх у практичній діяльності.
PH14	Формувати компетентності у просторі освітніх напрямів роботи закладу дошкільної освіти через організацію самостійної творчої діяльності (ігрової, художньо-естетичної) дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.
PH15	Визначати особливості та способи організації провідної (ігрової) діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку в освітньому процесі закладів дошкільної освіти.
PH16	Володіти методиками та технологіями зони актуального та ближнього розвитку дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку різного рівня розвитку, у тому числі осіб з особливими освітніми потребами.

Назва компетентностей/ результатів навчання	Сутність сформованих компетентностей/результатів навчання
1	2
РН17	Формувати національно-патріотичні почуття у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, а також цінні снеставлення до культурних надбань українського народу, повагу до представників різних національностей і культур.
РН18	Організовувати та розділяти предметно-простороверозвивальне середовище на осередки діяльності в групах дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.
РН19	Аналізувати перспективний педагогічний досвід в системі дошкільної освіти та використовувати його в подальшій роботі з дітьми дошкільного (раннього та передшкільного) віку та з особами з особливими освітніми потребами.

ІV. РОЗПОДІЛ ТЕМ І НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА КУРСАМИ ТА СЕМЕСТРАМИ

освітнього компонента

«Основи природознавства та методика ознайомлення дітей з природою»

№ п/п	Назви розділів, тем, шифри блоків	В сь ог о го д и н	А у д и т о р н і	Л е к ці й ні	П р а к т и ч ні , л а б о р ат о р ні	Се мін ар и	С а м о ст ій н а р о б о та
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Природа України. Природа рідного краю та її охорона.	6	6	4		2	
2	Теоретичні основи методики ознайомлення дітей з природою.	6	4	2	2		2
3	Природне розвивальне середовище – складова формування еколого-природничої компетенції дітей дошкільного віку.	14	10	6	4		4
4	Методи ознайомлення дошкільників з природою. Наочні методи.	12	8	4	2	2	4
5	Практичні та словесні методи ознайомлення дошкільників з природою	16	12	6	4	2	4
6	Форми організації та планування роботи ознайомлення дітей з природою	18	12	6	4	2	6
7	Методика ознайомлення дітей з природою	18	12	6	4	2	6
	Усього годин на вивчення дисципліни:	90	64	34	20	10	26

V. ЗМІСТ І СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

освітнього компонента

«Основи природознавства та методика ознайомлення дітей з природою»

№ п/п	Назви розділів, тем, шифри блоків	В с ь о г о г о д и н	А у д и т о р н і	Л е к ц і й н і	П р а к т и ч н і , л а б о р а т о р н і	С е м і н а р и	К о н т р о л ь н і з а х о д и	С а м о с т і й н а р о б о т а	Вид навч аль них заня ть	Фор ма конт рол ю
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
І курс І семестр										
1.	Розділ 1. Природа України. Природа рідного краю та її охорона Тема 1. Природні умови України.	2	2	2					Лекція	Усна перевір ка

№ п/п	Назви розділів, тем, шифри блоків	В с ь о г о г о д и н	А у д и т о р н і	Л е к ц і й н і	П р а к т и ч н і , л а б о р а т о р н і	С е м і н а р и	К о н т р о ль н і з а х о д и	С а м о с т і й н а р о б о т а	Вид навч аль них заня ть	Фор ма конт рол ю
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2.	Тема 2._Фізико-географічні особливості місцевого краю Найбільш типові представники рослинного і тваринного світу місцевого краю.	2	2	2					Лекція	Усне фронтальне опитування
3.	Семінарське заняття № 1 Природа України.	4	2			2			Семінарське заняття № 1	Захист повідомлень, рефератів
4.	Розділ 2. Теоретичні основи методики ознайомлення дітей з природою Тема 3. Методологічні основи методики ознайомлення з природою	2	2	2					Лекція	Короткочасна самостійна робота

№ п/п	Назви розділів, тем, шифри блоків	В с ь о г о г о д и н	А у д и т о р н і	Л е к ц і й н і	П р а к т и ч н і , л а б о р а т о р н і	С е м і н а р и	К о н т р о л ь н і з а х о д и	С а м о с т і й н а р о б о т а	Вид навч аль них заня ть	Фор ма конт рол ю
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
5.	Розділ 3. Природне розвивальне середовище – складова формування еколого-природничої компетенції дітей дошкільного віку Тема 4. Куток природи в ЗДО. Кімнатні рослини в ЗДО. Догляд за кімнатними рослинами	2	2	2					Лекція	Коротко часна самості йна робота
6.	Тема 5. Тварини кутка природи. Моделювання кутка природи	2	2	2					Лекція	Усне фронта льне опитува ння
7.	Практичне заняття № 2 Оформлення кутка природи ЗДО	4	2		2			2	Прак ти чне заняття № 2	Письмо вий звіт про виконан у роботу

№ п/п	Назви розділів, тем, шифри блоків	В с ь о г о г о д и н	А у д и т о р н і	Л е к ц і й н і	П р а к т и ч н і , л а б о р а т о р н і	С е м і н а р и	К о н т р о л ь н і з а х о д и	С а м о с т і й н а р о б о т а	Вид навч аль них заня ть	Фор ма конт рол ю
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
8.	Тема 6. Ділянка дошкільного закладу	2	2	2					Лекція	Коротко часна самості йна робота
9.	Практичне заняття № 3 Оформлення ділянки ЗДО	4	2		2			2	Прак ти чне заняття № 3	Письмо вий звіт про виконан у роботу
10.	Розділ 4. Методи ознайомлення дошкільників з природою. Наочні методи Тема 7. Різноманітність і класифікація методів. Спостереження – основний метод безпосереднього ознайомлення з природою дітей дошкільного віку.	2	2	2					Лекція	Коротко часна самості йна робота

№ п/п	Назви розділів, тем, шифри блоків	В с ь о г о г о д и н	А у д и т о р н і	Л е к ц і й н і	П р а к т и ч н і , л а б о р а т о р н і	С е м і н а р и	К о н т р о л ь н і з а х о д и	С а м о с т і й н а р о б о т а	Вид навч аль них заня ть	Фор ма конт рол ю
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
11.	Семінарське заняття № 2 Використання ілюстративного матеріалу при ознайомленні дітей дошкільного віку з природою.	4	2			2		2	Семінар ське заняття № 2	Захист повідом лень, реферат ів
12.	Тема 8. Акваріум як модель спостереження. Презентація фрагментів занять з використанням мультимедійних засобів.	2	2	2					Лекція	Усне фронта льне опитува ння
13.	Практичне заняття № 4 Модель спостереження як основний метод ознайомлення з природою.	4	2		2			2	Практи чне заняття № 4	Письмо вий звіт про виконан у роботу

№ п/п	Назви розділів, тем, шифри блоків	В с ь о г о г о д и н	А у д и т о р н і	Л е к ц і й н і	П р а к т и ч н і , л а б о р а т о р н і	С е м і н а р и	К о н т р о л ь н і з а х о д и	С а м о с т і й н а р о б о т а	Вид навч аль них заня ть	Фор ма конт рол ю
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
14.	Розділ 5. Практичні та словесні методи ознайомлення дошкільників з природою Тема 9. Словесні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою	2	2	2					Лекція	Коротко часна самості йна робота
15.	Семінарське заняття № 3 Художня література природничого змісту	4	2			2		2	Семінарське заняття № 3	Захист повідом лень, реферат ів
16.	Тема 10. Практичні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою	2	2	2					Лекція	Усне фронта льне опитува ння
17.	Практичне заняття № 5 Планування пошуково-дослідницької роботи з об'єктами живої та явищами неживої природи	4	2		2			2	Практичне заняття № 6	Письмо вий звіт про виконан у роботу

№ п/п	Назви розділів, тем, шифри блоків	В с ь о г о г о д и н	А у д и т о р н і	Л е к ц і й н і	П р а к т и ч н і , л а б о р а т о р н і	С е м і н а р и	К о н т р о л ь н і з а х о д и	С а м о с т і й н а р о б о т а	Вид навч аль них заня ть	Фор ма конт рол ю
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
18.	Тема 11. Дидактичні ігри природничого змісту	2	2	2					Лекція	Усне фронтальне опитування
19.	Практичне заняття № 6 Презентація розробки конспекту дидактичної гри природничого змісту для дітей дошкільного віку	4	2		2			2	Практичне заняття № 6	Письмовий звіт про виконану роботу
20.	Розділ 6. Форми організації та планування роботи з ознайомлення дітей з природою Тема 12. Форми ознайомлення дітей дошкільного віку з природою: екскурсії в природу, щоденні прогулянки.	2	2	2					Лекція	Усне фронтальне опитування
21.	Тема 13. Цільові прогулянки в природу.	2	2	2					Лекція	Самостійна робота

№ п/п	Назви розділів, тем, шифри блоків	В с ь о г о г о д и н	А у д и т о р н і	Л е к ц і й н і	П р а к т и ч н і , л а б о р а т о р н і	С е м і н а р и	К о н т р о ль н і з а х о д и	С а м о с т і й н а р о б о т а	Вид навч аль них заня ть	Фор ма конт рол ю
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
22.	Практичне заняття № 7 Моделювання та презентація конспектів екскурсій та цільових прогулянок	4	2		2			2	Практи чне заняття № 7	Письмо вий звіт про виконан у роботу
23.	Семінарське заняття № 4 Роль свят і розваг природничого змісту	4	2			2		2	Семінар ське заняття № 4	Захист повідом лень, реферат ів
24.	Практичне заняття № 8 Методика підготовки та проведення свят і розваг природничого змісту.	4	2		2			2	Практи чне заняття № 8	Письмо вий звіт про виконан у роботу

№ п/п	Назви розділів, тем, шифри блоків	В с ь о г о г о д и н	А у д и т о р н і	Л е к ц і й н і	П р а к т и ч н і , л а б о р а т о р н і	С е м і н а р и	К о н т р о ль н і з а х о д и	С а м о с т і й н а р о б о т а	Вид навч аль них заня ть	Фор ма конт рол ю
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
25.	Розділ 7. Методика ознайомлен дітей з природою Тема 15. Засоби фіксації знань дітей дошкільного віку про природу	2	2	2					Лекція	Самості йна робота
26.	Практичне заняття № 9 Календар природи осені. Методика ознайомлення дітей з осінніми явищами	4	2		2			2	Практи чне заняття № 9	Письмо вий звіт про виконан у роботу
29	Тема 16. Календар природи весни. Методика ознайомлення дітей з весняними явищами. Календар природи літа. Методика ознайомлення дітей з літніми явищами.	2	2	2					Лекція	Самості йна робота

№ п/п	Назви розділів, тем, шифри блоків	В с ь о г о г о д и н	А у д и т о р н і	Л е к ц і й н і	П р а к т и ч н і , л а б о р а т о р н і	С е м і н а р и	К о н т р о л ь н і з а х о д и	С а м о с т і й н а р о б о т а	Вид навч аль них заня ть	Фор ма конт рол ю
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
30	Практичне заняття № 10 Ознайомлення дітей різних вікових груп з домашніми та дикими тваринами	4	2		2			2	Прак ти чне заняття № 10	Письмо вий звіт про виконан у роботу
31	Тема 17. Планування та облік роботи з ознайомлення дітей дошкільного віку з природою в умовах ЗДО	2	2	2					Лекція	Самості йна робота
32	Семінарське заняття № 5 Екологічне виховання підростаючого покоління.	4	2			2		2	Семінар ське заняття №5	Захист повідом лень, реферат ів
	ЕКЗАМЕН									
	За семестр	90	64	34	20	10		26		
	Всього:	90	64	34	20	10		26		

VI. САМОСТІЙНА РОБОТА

освітнього компонента

«Основи природознавства та методика ознайомлення дітей з природою»

№ з/п	Назва теми програми	Підтема та окремі питання для самостійного вивчення	Кількість годин	Форма контролю
1	2	3	4	5
І курс І семестр				
1.	Методологічні основи методики ознайомлення з природою.	Предмет, об'єкт завдання методики ознайомлення з природою.	2	Тезовий конспект
2.	Куток природи в ЗДО.	Об'єкти куточка природи, облаштування.	2	Тезовий конспект
3.	Догляд за кімнатними рослинами.	Кімнатні рослини в ЗДО.		Робота з додатковою літературою
4.	Оформлення кутка природи ЗДО.	Розміщування мешканців у куточку природи.	2	Робота з додатковою літературою
5.	Ділянка дошкільного закладу.	Розмноження дерев і кущів та догляд за ними.	2	Робота з додатковою літературою
6.	Квітники.	Вимоги до озеленення ділянки		Тезовий конспект
7.	Праця дітей на ділянці	Трудове виховання в природних умовах.	2	Тезовий конспект
8.	Різноманітність і класифікація методів.	Спостереження – основний метод безпосереднього ознайомлення з природою дітей дошкільного віку.	2	Робота з додатковою літературою, Творча робота
9.	Спостереження за явищами природи	Конспект спостереження за ялинкою в різні пори року.		Робота з додатковою літературою, Творча робота

№ з/п	Назва теми програми	Підтема та окремі питання для самостійного вивчення	Кількість годин	Форма контролю
1	2	3	4	5
10.	Використання ілюстративного матеріалу при ознайомленні дітей дошкільного віку з природою.	Виготовлення та методика використання ілюстративного матеріалу при ознайомленні дітей дошкільного віку з природою.	2	Робота з додатковою літературою, Творча робота
11.	Словесні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.	Розповідь, бесіда, пояснення вихователя.		Тезовий конспект
12.	Художня література природничого змісту	Використання дитячої природознавчої літератури.	2	Тезовий конспект
13.	Дослідницька діяльність на заняттях.	Проведення дослідів з водою.		Робота з додатковою літературою, Творча робота
14.	Дидактичні ігри “Жива та нежива природа”	Методика проведення дидактичних ігор природознавчого змісту		Робота з додатковою літературою, Творча робота
15.	Дидактичні ігри природничого змісту	Добір ігор на тему “Овочі та фрукти”		Робота з додатковою літературою, Творча робота
16.	Форми ознайомлення дітей дошкільного віку з природою	Екскурсії в природу, щоденні прогулянки.	2	Робота з додатковою літературою, Творча робота
17.	Моделювання та презентація	Складання конспектів екскурсій та цільових	2	Робота з додатковою

№ з/п	Назва теми програми	Підтема та окремі питання для самостійного вивчення	Кількість годин	Форма контролю
1	2	3	4	5
	конспектів екскурсій та цільових прогулянок	прогулянок		літературою, Творча робота
18.	Заняття як форма ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.	Структура заняття та особливості проведення.	2	Тезовий конспект
19.	Моделювання заняття ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.	Скласти конспект заняття дошкільного віку з природою.	2	Робота з додатковою літературою, Творча робота
20.	Календар природи осені.	Методика ознайомлення дітей з осінніми явищами		Тезовий конспект
21.	Календар природи весни.	Методика ознайомлення дітей з весняними явищами.		Тезовий конспект
22.	Екологічне виховання підростаючого покоління.	Мета та система екологічного виховання дошкільників різних вікових груп.	2	Тезовий конспект
	Усього годин :		26	

ПИТАННЯ ДО СЕМЕСТРОВОГО ЕКЗАМЕНУ

освітнього компонента

«Основи природознавства та методика ознайомлення дітей з природою»

1. Природа і її значення в житті людини. Поняття про природу.
2. Природні умови та природні ресурси України.
3. Фізико-географічні особливості Кіровоградської області, її флора і фауна.
4. Охорона природи. Екологічні проблеми України. Головні постулати Закону України «Про охорону природи».
5. Предмет, мета та основні завдання методики ознайомлення дітей з природою.
6. Історичне становлення та розвиток методики ознайомлення дітей з природою.

7. Педагогічна спадщина західних і вітчизняних вчених-педагогів. Погляди Ж.Ж.Руссо, Г.Песталоцці, К.Д. Ушинського, В.О. Сухомлинського.
8. Зв'язок методики ознайомлення з природою з іншими науками.
9. Інтеграція морального, фізичного, естетичного виховання в процесі ознайомлення дітей з природою.
10. Зміст освітньої лінії «Дитина у природному довкіллі» в Базовому компоненті дошкільної освіти. (Нова редакція).
11. Загальна характеристика розділу «Ознайомлення з природою» програми розвитку дітей дошкільного віку «Українське дошкілля».
12. Створення природного розвивального середовища в ЗДО. Вимоги до його обладнання.
13. Куток природи як основна матеріальна база ЗДО в напрямку екологічного виховання. Вимоги до його обладнання.
14. Кімнатні рослини кутка природи. Поділ їх на групи за особливостями зовнішнього вигляду.
15. Догляд за кімнатними рослинами, види догляду.
16. Тварини кутка природи. Представники яких класів тваринного світу утримуються в ЗДО? Умови та вимоги їх утримання.
17. Земельна ділянка у вирішенні завдань ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.
18. Планування земельної ділянки, вимоги до озеленення ділянки.
19. Загальна характеристика методів ознайомлення дошкільників з природою, забезпечуючих безпосереднє сприйняття дітьми природи. (Спостереження, експеримент, праця, гра).
20. Форми організації ознайомлення дітей дошкільного віку з природою. Загальна їх характеристика. (Заняття, екскурсії, прогулянка).
21. Значення і місце занять у системі роботи ЗДО по ознайомленню дітей дошкільного віку з природою.
22. Спостереження як основний метод безпосереднього ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.
23. Підготовка та проведення пошуково-дослідницької діяльності. Структура пошуково-дослідницької діяльності.
24. Наочні методи ознайомлення дітей з природою, їх характеристика. (Ілюстративні посібники, картини, настільні друковані ігри і т.п.)
25. Практичні методи ознайомлення дітей з природою і їх характеристика. (Експеримент, досліди).
26. Поняття гри як основної діяльності дітей дошкільного віку. Види дидактичних ігор природничого напрямку, їх функції.
27. Засоби фіксації знань дітей дошкільного віку про природу.

28. Роль свят і розваг природничого змісту в ЗДО.
29. Праця як метод освітньо-виховної роботи. Види і зміст праці у різних вікових групах.
30. Роль екологічного виховання у формуванні світогляду дитину дошкільного віку.
31. Методика підготовки та проведення екскурсій.
32. Методика підготовки та проведення щоденної прогулянки.
33. Методика підготовки та проведення цільової прогулянки.
34. Методика підготовки та проведення свят природничого змісту.
35. Методика підготовки та проведення розваг природничого змісту.
36. Методика підготовки та проведення розповіді вихователя про природу. Види розповідей.
37. Методика підготовки та проведення бесід. Види бесід.
38. Методика керівництва працею дітей на земельній ділянці.
39. Методика керівництва працею дітей в куточку природи ЗДО. (Середня, старша група).
40. Методика показу ілюстративного матеріалу дітям першої та другої молодших груп. Супроводжуючі методи та прийоми.
41. Методика показу ілюстративного матеріалу дітям середньої та старшої груп. Супроводжуючі методи та прийоми.
42. Календар природи осені. Методика ознайомлення дітей молодшої, середньої груп з природою осені. (Погода, явища живої і неживої природи).
43. Календар природи осені. Методика ознайомлення дітей старшої групи з природою осені. (Погода, явища живої і неживої природи).
44. Календар природи зими. Методика ознайомлення дітей молодшої, середньої груп ЗДО з природою взимку. (Погода, явища живої і неживої природи).
45. Календар природи зими. Методика ознайомлення дітей старшої групи з природою взимку. (Погода, явища живої і неживої природи).
46. Календар природи весни. Методика ознайомлення дітей молодшої, середньої груп з природою весни. (Погода, явища живої і неживої природи).
47. Календар природи весни. Методика ознайомлення дітей старшої групи з природою весни. (Погода, явища живої і неживої природи).
48. Календар природи літку. Методика ознайомлення дітей молодшої, середньої груп з природою літа. (Погода, явища живої і неживої природи).
49. Календар природи літку. Методика ознайомлення дітей старшої групи з природою літа. (Погода, явища живої і неживої природи).
50. Перспективне та календарне планування ознайомлення дітей дошкільного віку з природою в ЗДО.

- 51.Методика підготовки та проведення спостереження за живими і неживими об'єктами природи.
- 52.Методика підготовки та проведення дидактичних ігор для дітей молодшого та дошкільного віку.
- 53.Методика ознайомлення дітей з домашніми тваринами в молодшій групі ЗДО.
- 54.Методика ознайомлення дітей з дикими тваринами в молодшій групі ЗДО.
- 55.Методика ознайомлення дітей з домашніми тваринами в середній групі ЗДО.
- 56.Методика ознайомлення дітей з дикими тваринами в середній групі ЗДО.
- 57.Методика ознайомлення дітей з домашніми тваринами в старшій групі ЗДО.
- 58.Методика ознайомлення дітей з дикими тваринами в старшій групі ЗДО.
- 59.Методика проведення дослідів за об'єктами неживої природи.
- 60.Методика проведення дослідів за об'єктами живої природи.
- 61.Складіть таблицю поступового ускладнення програмових вимог для першої і другої молодших груп, згідно розділу «Дитина у природному довкіллі» програми «Українське дошкілля».
- 62.Складіть таблицю поступового ускладнення програмових вимог для середньої і старшої груп, згідно розділу «Дитина у природному довкіллі» програми «Українське дошкілля».
- 63.Змодельуйте куточок природи для молодшої групи ЗДО. (Розташування, рослини, тварини, птахи, акваріум, обладнання).
- 64.Змодельуйте куточок природи для середньої групи ЗДО. (Розташування, рослини, тварини, птахи, акваріум, обладнання).
- 65.Змодельуйте куточок природи для старшої групи ЗДО. (Розташування, рослини, тварини, птахи, акваріум, обладнання).
- 66.Складіть план квітника на земельній ділянці ЗДО. (Місце розміщення, квітково-декоративні рослини, садіння, вирощування).
- 67.Складіть план городу на земельній ділянці ЗДО. (Розташування, розбивка грядок, овочеві культури, садіння, вирощування).
- 68.Складіть алгоритм спостереження під час екскурсії «Подорож до осіннього парку» в старшій групі ЗДО.
- 69.Складіть план розміщення дерев та кущів на земельній ділянці ЗДО. (Розміщення, садіння, листяні, хвойні та плодово-ягідні рослини).
- 70.Складіть алгоритм спостереження за кішкою на занятті в молодшій групі ЗДО.
- 71.Складіть алгоритм спостереження за папугою у куточку природи у середній групі ЗДО.
- 72.Визначте дидактичну мету гри з природним об'єктом «горобчики прилетіли» у молодшій групі. Вкажіть короткий зміст ходу гри.

- 73.Визначте дидактичну мету гри з предметними картинками «хто де зимує» в середній групі. Вкажіть короткий зміст ходу гри.
- 74.Визначте дидактичну мету гри з іграшкою «лісний гість» в першій молодшій групі. Вкажіть короткий зміст ходу гри.
- 75.Визначте дидактичну мету словесної гри «для чого людям потрібні квіти» в старшій групі. Вкажіть короткий зміст ходу гри.
- 76.Зробити добірку прислів'їв, загадок, пов'язаних з осінніми явищами для дітей молодшого віку, згідно програми «Українське дошкілля».
- 77.Зробити добірку оповідань, віршів, казок, пов'язаних з зимовими явищами, для дітей середньої і старшої груп, згідно програми «Українське дошкілля».
- 78.Зробіть добірку загадок, віршів, прикмет, прислів'їв, пов'язаних з весняними явищами, працею людей навесні для дітей старшої групи, згідно програми «Українське дошкілля».
- 79.Складіть алгоритм спостереження за снігопадом під час щоденної прогулянки в старшій групі ЗДО.
- 80.Складіть алгоритм короткочасного спостереження на прогулянці в першій молодшій групі «Золоті листочки».
- 81.Зробіть добірку примовок, пісеньок, хороводів про літні явища для молодшого та дошкільного віку, згідно програми «Українське дошкілля».
- 82.Охарактеризуйте та визначте мету розваги весняного циклу «Прийди, прийди весна красна» для дітей середнього та старшого віку. (Дійові особи, залучення дітей до творчої діяльності: театралізація, інсценізація, танці, хороводи, пісні, ігри, художнє слово, атрибути, костюми).
- 83.Складіть алгоритм спостереження за зимовим водоймом під час цільової прогулянки.
- 84.Охарактеризуйте та визначте мету розваги зимового циклу «Весела Масляна» для дітей середнього та старшого віку. (Дійові особи, залучення дітей до творчої діяльності: театралізація, інсценізація, танці, хороводи, пісні, ігри, художнє слово, атрибути, костюми).
- 85.Охарактеризуйте та визначте мету розваги літнього циклу «Літо – пора розваг» для дітей середнього та старшого віку. (Дійові особи, залучення дітей до творчої діяльності: театралізація, інсценізація, танці, хороводи, пісні, ігри, художнє слово, атрибути, костюми).
- 86.Охарактеризуйте та визначте мету розваги осіннього циклу «Бал в осінньому королівстві» для дітей середнього та старшого віку. (Дійові особи, залучення дітей до творчої діяльності: театралізація, інсценізація, танці, хороводи, пісні, ігри, художнє слово, атрибути, костюми).
- 87.Змоделюйте спільну роботу вихователя і дітей по догляду за тимчасовими мешканцями куточка природи.

88.Сформуйте мету бесіди вихователя з дітьми старшої групи «життя птахів узимку».

89.Змоделюйте спільну роботу вихователя і дітей по догляду за постійними мешканцями куточка природи.

90.Зробіть добірку мультфільмів, фільмів про диких та домашніх тварин для дітей дошкільного віку. Назвіть персонажів-тварин у народному фольклорі, казках.

VIII. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

освітнього компонента

«Основи природознавства та методика ознайомлення дітей з природою»

яка формує:

Інтегральну компетентність Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій та фахових методик дошкільної освіти та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль за іншими особами у визначених ситуаціях.	Спеціальні компетенції	Програмні результати навчання
	СК-3, СК-4, СК-5, СК-11, СК-14,	РН-2,РН-5,РН -7 , РН-8 ,РН- 9,РН-10, РН-13,РН-14, РН-15, РН-16, РН-17, РН-18, РН-19.

**ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ
ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ**

Рівні досягнень для сформованості компетентностей і результатів навчання / кількість балів	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти
1	2
I. Початковий – 2 «незадовільно»	Здобувач освіти виявив неспроможність щодо висвітлення питання (виконання роботи) або питання висвітлено неправильно (робота не виконана), неусвідомлено розрізняє об'єкти вивчення, відтворює незначну частину навчального матеріалу на рівні елементарних фактів, понять, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення, відсутнє розуміння основної суті, допускає грубі помилки. Майже не орієнтується в рекомендованих джерелах, відсутні наукове мислення, висновки, здатність застосовувати матеріал у ході розв'язання типових спеціалізованих задач.

Рівні досягнень для сформованості компетентностей і результатів навчання / кількість балів	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти
1	2
II. Середній – 3 «задовільно»	Здобувач освіти відтворює основний навчальний матеріал, може повторити за зразком певну операцію, дію (виконати роботу), здатний орієнтуватися в першоджерелах, допускає неточності та окремі помилки при визначенні понять, формулюванні правил (виконанні практичного завдання). Відповідь його правильна, але недостатньо осмислена. Не вміє самостійно оцінювати знання, факти, закономірності, пов'язані з професійною діяльністю. Застосовує знання для розв'язання типових спеціалізованих задач лише під керівництвом викладача. На задовільному рівні володіє державною мовою.
III. Достатній – 4 «добре»	Знання здобувача освіти є достатніми для розв'язання типових спеціалізованих завдань, він застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати першоджерела, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його логічна, хоч і має окремі неточності. На достатньому рівні володіє державною мовою.
IV. Високий – 5 «відмінно»	Здобувач освіти має повні, глибокі, системні знання, оперує категоріями, усвідомлює суть термінів, аргументовано використовує знання у різних ситуаціях, здатний, знаходити інформацію та аналізувати її, робити наукові узагальнення та професійно спрямовані висновки, самостійно ставити й розв'язувати професійні проблеми (виконувати практичні роботи), приймати відповідальні рішення. Навчально-пізнавальна активність обумовлена пізнавальними інтересами, мотивами саморозвитку і професійного становлення. На високому рівні володіє державною мовою.

IX. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базовий компонент дошкільної освіти: Науковий керівник: А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук.; Авт. кол-в: Богуш А.М.,

Беленька Г.В., Богініч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М.А., Низковська О.В., Панасюк Т.В., Піроженко Т.О., Поніманська Т.І., Сідельнікова О.Д., Шевчук А.С., Якименко Л.Ю. К.: Видавництво, 2012. 26 с.

2. Білан О.І. Екологічне виховання дітей дошкільного віку. Львів, 1996. 71 с.
3. Дошкільнятам про світ природи: Старший дошкільний вік: навч.-метод. посіб. / Г.В. Беленька, Т.С. Науменко, О.А. Половіна. К.: Генеза, 2013. 112 с. (Настільна книжка вихователя). Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист МОН України від 12.07 2013 р. № 1/11-11415) (репозитарій)
4. Веретенникова С.О. Ознайомлення дітей дошкільного віку з природою. К., 1980.
5. Куточок природи у дошкільному закладі / Н. Кот // Вихователь-методист дошкільного закладу: щомісячний спеціалізований журнал. 2010. № 9. с. 46-51.
6. Конституція України. К., 1996. Ст. 13, 14, 16, 50, 66.
8. Концепція екологічної освіти. Інформаційний збірник МОН України 37. 2002. С.3.
7. Лисенко Н.В. Організація пошуково-дослідницької роботи в дитячому садку. К.: РУМК, 1990. 252с.
8. Лисенко Н.В. Екологічне виховання дітей дошкільного віку. Навчальний посібник. Львів: світ. 1994. 144 с.
9. Лисенко Н.В. Практична екологія для дітей. Навч.-метод. посібник для батьків, вихователів, учителів. Івано-Франківськ, 1999. 156с.
10. Плохій З.П. Виховання екологічної культури дошкільників: Метод. посібник. К., 2002. 173с.
11. Програма розвитку дитини дошкільного віку Українське дошкільля: Тернопіль: «Мандрівець». 2013 р.
12. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» К.,
13. Яришева Н.Ф. Методика ознайомлення дітей з природою. К., 1993.
14. Яришева Н.Ф. Основи природознавства. Природа України. К., 1995
- Яришева Н.Ф. Методика ознайомлення дітей дошкільного віку з природою. К.: Вища школа. 1993. 195с.

Допоміжна

1. Беленька Г.В. Природничі науки в казках, запитаннях, завданнях, дослідах. Науково-методичний посібник для дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. К.: Шкільний світ, 2011. 128 с.
2. Беленька Г.В. Дитина в довкіллі: методичний посібник для вихователів дітей дошкільного віку. К.: Сім кольорів, 2014. 56 с.
3. Беленька Г.В. Знайомтеся: жук-сонечко. // Методична скарбничка вихователя, № 6, 2014. С. 36 - 39.

4. Закон про природно-заповідний фонд України. К., 1992.
5. Ладивір С. Не готові знання, а вміння їх здобувати. Дошкільне виховання // 2007, №8.
6. Плохій З.П. Виховання екологічної культури дошкільників: Метод. посіб. / Зоя Павлівна Плохій. К.: Ред. журн. «Дошкільне виховання», 2002. 173 с.
7. Формування базових якостей особистості під час догляду за мешканцями живого куточка / Л. Герасименко // Вихователь-методист дошкільного закладу: щомісячний спеціалізований журнал. 2010. № 10. с. 48-52.

Інтернет – ресурси

1. <http://www.synnegoria.com> – чудеса природи.
2. <http://www.vokrugsveta.com> – рослини, тварини світу і багато іншого.